

**Scenariusz lekcji,
przeprowadzonej w klasie II/III szkoły ponadgimnazjalnej,
z historii i społeczeństwa**

1. Wątek i TEMAT: 6 GOSPODARDA, 13. MYŚL SOCJALISTYCZNA I POKREWNA cz. 1
2. Autor: Igor Bartosik
3. Klasa: 2 lub 3 ponadgimnazjalna (liczba uczniów 24-30)
4. Program KPW

Lekcja poświęcona jest zagadnieniom rodzącej się doktryny socjalistycznej i pokrewnej na tle kapitalizmu XIX w.

5. Czas trwania 90 (minuty)
6. Czas realizacji: 2 (ilość jednostek lekcyjnych)
7. Metody przeprowadzenia lekcji: wykład, analiza tekstów źródłowych, dyskusja, analiza SWOT.
8. Formy pracy: praca indywidualna i grupowa.
9. Cele:

Cel główny: Uczniowie zapoznają się z powstającymi w XIX w. nurtami myśli socjalistycznej.

10. Spodziewane efekty (umiejętności, jakie powinien zdobyć uczeń)
 - Uczeń przedstawia krytyczne opinie na temat gospodarki kapitalistycznej w XIX w.
 - Rozróżnia i charakteryzuje teorie socjalistyczne, marksistowskie, reformistyczne i anarchistyczne.
11. Metody sprawdzania osiągniętych celów
 - Test wiedzy.
 - Ocena zaangażowania w dyskusję podczas zajęć.
12. Sposoby motywowania uczniów
 - Uczniowie o wysokim potencjale intelektualnym oraz szczególnie zainteresowani będą mogli skorzystać z wybranych tekstów oryginalnych, pozostałym myśl marksistowska zostanie przybliżona podczas zajęć.
 - Formy aktywizujące motywują do udziału w zajęciach oraz poszerzania swoich wiadomości i budowania własnej interpretacji historii.
 - Ponadto ocena testu wiedzy wpłynie na motywację.

13. Przygotowanie do lekcji (jakie warunki powinny być spełnione aby prawidłowo przeprowadzić lekcje):

- Nauczyciel zapoznaje się ze scenariuszem i materiałami dodatkowymi.
- Nauczyciel odświeża bądź uzupełnia wiedzę z zakresu myśli socjalistycznej i pokrewnej.

14. Środki dydaktyczne:

- Sprzęt multimedialny z głośnikami.

15. Materiały dydaktyczne:

- Prezentacja multimedialna.
- Mapa Europy XIX w.
- Grafiki i reprodukcje (m.in. logotypy partii socjalistycznych) do wykorzystania według uznania nauczyciela

16. Słowniczek pojęć:

Ruchy Luddystyczne – ruchy ludowe, które stawiały sobie za cel niszczenie fabryk.

Czartyści – ruch społeczny pierwszej połowy XIX w. mający na celu doprowadzenie do przemian przyznających prawa polityczne robotnikom.

Socjalizm utopijny – doktryny polityczno-społeczne o założeniach nierealnych do realizacji w praktyce. Zakładały m.in. wspólnotę własności środków produkcji, brak własności prywatnej itd.

Proudhonizm – doktryna polityczna stworzona przez Pierre’a Proudhona zaprzeczająca porządkowi gospodarczemu stworzonemu przez kapitalizm. Postulował m.in. zniesienie własności prywatnej oraz pieniądza.

Blanquizm – doktryna stworzona przez Louis August Blanqui oparta o założenie, że w wyniku działań spiskowych uda się doprowadzić do przemian społecznych.

Syndykalizm – ruch społeczny oparty o zrzeszenia związkowe robotników.

Manifest komunistyczny - deklaracja programowa Związku Komunistów napisana przez Karola Marksa i Fryderyka Engelsa na przełomie lat 1847 i 1848.

17. Przebieg lekcji:

Wiek XIX był okresem wielkich przemian gospodarczych oraz społecznych. Przemiany te zaistniały w ścisłym powiązaniu z przełomowymi wydarzeniami politycznymi. Ich katalizatorem była Rewolucja francuska czy powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Komentarz do prezentacji:

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

- Wielki wpływ na przemiany społeczne miały przełomowe wynalazki techniczne drugiej połowy XVIII wieku. Nowy sposób wytopu żelaza, nowe sposoby jego obróbki, nowe urządzenia w przemyśle włókienniczym.
- Przemiany polityczne doprowadziły do powstania dogodnych warunków prowadzących do ewolucji istniejącego układu społecznego.
- Przemiany gospodarcze w produkcji rolnej i strukturze własnościowej na wsi, drobnej wytwórczości i rzemiośle doprowadziły do zmian i powstania nowych klas społecznych.
- Powstanie nowych klas doprowadziło do ich starcia wynikającego z konfliktu interesów.
- Walka robotników o swoje prawa przeszła ewolucję - od prymitywnego buntu do walki politycznej opartej na podbudowie filozoficznej.

LP.	CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA	CZYNNOŚCI UCZNIÓW	CZAS	UMIEJĘTNOŚCI KSZTAŁCONE W CZASIE LEKCJI
	Czynności porządkowe. Powitanie, sprawdzenie obecności		2	
1.	<p>Nauczyciel przypomina genezę narodzenia się kapitalizmu, powtarza wiadomości dot. kapitalizmu XIX w. i jego skutków społecznych.</p> <p>- Przełom XVIII i XIX wieku przyniósł istotne wydarzenia polityczne.</p> <p>- Nowe technologie i wynalazki przyczyniają się rozwoju przemysłu</p> <p>- Rozwój przemysłu powoduje przemiany społeczne. Część ludności zmienia zajęcie i miejsce zamieszkania.</p> <p>- Powstają nowe klasy społeczne, które wstają przeciwko sobie w wyniku konfliktu</p>	<p>Uczniowie odpowiadają na pytania nauczyciela dot. lekcji <i>Społeczne skutki kapitalizmu XIX w.</i></p>	7	<p>Uczniowie utrwalają wiedzę zdobytą podczas wcześniejszych lekcji dot. kapitalizmu XIX w.</p>

	wzajemnych interesów.			
2.	Nauczyciel prezentuje uczniom mapę XIX-wiecznej Europy. Nauczyciel prosi o analizę mapy.	Uczniowie wskazują największe terytorialnie państwa europejskie, wskazują różnice pomiędzy ówczesnym a obecnym podziałem Europy oraz określają, które z państw obecnie istniejących nie występują na mapie Europy XIX-wiecznej.	6	Uczniowie potrafią określić największe terytorialnie państwa ówczesnej Europy.
3.	Nauczyciel inicjuje dyskusję - Zastanówcie się na ile warunki życia mogły być katalizatorem powstania pierwszych ruchów zrzeszających robotników. Czy można zauważyć ewolucję ruchów od idei Luddystów – walki z systemem do walki o swoje miejsce w systemie?	Dyskusja grupowa.	8	Uczniowie potrafią dokonać rozróżnienia pomiędzy spontanicznym buntem a zorganizowaną działalnością robotników.
4.	Nauczyciel prezentuje główne idee teorii socjalistycznej, marksistowskiej, reformistycznej i anarchistycznej oraz ich twórców.	Uczniowie słuchają wykładu.	12	
5.	Nauczyciel poddaje pod dyskusję czy teorie socjalizmu utopijnego miały szanse realizacji praktycznej. Czy były w całości nierealne? Które z wątków można uznać za słuszne?	Uczniowie starają się ocenić na ile program socjalistów utopijnych miał realne możliwości realizacji. Doszukują się we współczesnych doktrynach politycznych i społecznych nawiązania do teorii utopijnych socjalistów.	10	Uczniowie potrafią dokonać analizy prowadzącej do powiązania faktów z przeszłości z obecną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną.

Test wiedzy – myśl socjalistyczna i pokrewna. Cz. 1.

NAZWA AKTYWNOŚCI	Wybór z jedną poprawną odpowiedzią
RODZAJ AKTYWNOŚCI	sprawdzająca
TREŚĆ POLECENIA/PYTANIA	1. Ruch Luddystów to:
LICZBA WYŚWIETLEŃ	1
SPOSÓB OCENY	Punkty – 1 punkt
UWAGI	

TREŚĆ ODPOWIEDZI	KOMENTARZ DLA OPOWIEDZI POPRAWNEJ I NIEPOPRAWNEJ	ELEMENT GRAFICZNY	PUNKTACJA	PODPOWIEDZI
a) Radykalny ruch społeczny walczący z mechanizacją przemysłu	Brawo! Poprawna odpowiedź.	brak	1	
b) Stowarzyszenie ludowe mające na celu obronę interesów wsi XIX	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	
c) Stowarzyszenie kulturalne	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	

NAZWA AKTYWNOŚCI	Wybór z jedną poprawną odpowiedzią
RODZAJ AKTYWNOŚCI	sprawdzająca
TREŚĆ POLECENIA/PYTANIA	2. Czartyzm to:
LICZBA WYŚWIETLEŃ	1
SPOSÓB OCENY	Punkty – 1 punkt
UWAGI	

TREŚĆ ODPOWIEDZI	KOMENTARZ DLA OPOWIEDZI POPRAWNEJ I NIEPOPRAWNEJ	ELEMENT GRAFICZNY	PUNKTACJA	PODPOWIEDZI
a) Okultystyczne stowarzyszenie działające w XIX w	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	
b) Ruch polityczny działający w Anglii w XIX w	Brawo! Poprawna odpowiedź.	brak	1	
c) Kierunek obecny w XIX malarstwie	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	

NAZWA AKTYWNOŚCI	Wybór z jedną poprawną odpowiedzią
RODZAJ AKTYWNOŚCI	sprawdzająca
TREŚĆ POLECENIA/PYTANIA	3. Robert Owen był reprezentantem doktryny:
LICZBA WYŚWIETLEŃ	1
SPOSÓB OCENY	Punkty – 1 punkt
UWAGI	

TREŚĆ ODPOWIEDZI	KOMENTARZ DLA OPOWIEDZI POPRAWNEJ I NIEPOPRAWNEJ	ELEMENT GRAFICZNY	PUNKTACJA	PODPOWIEDZI
a) Liberalnej	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	
b) Socjalizmu utopijnego	Brawo! Poprawna odpowiedź.	brak	1	
c) Rewolucyjnej	Niestety nie jest	brak	0	

	to poprawna odpowiedź.			
--	---------------------------	--	--	--

NAZWA AKTYWNOŚCI	Wybór z jedną poprawną odpowiedzią
RODZAJ AKTYWNOŚCI	sprawdzająca
TREŚĆ POLECENIA/PYTANIA	4. Prekursorem anarchizmu był:
LICZBA WYŚWIETLEŃ	1
SPOSÓB OCENY	Punkty – 1 punkt
UWAGI	

TREŚĆ ODPOWIEDZI	KOMENTARZ DLA OPOWIEDZI POPRAWNEJ I NIEPOPRAWNEJ	ELEMENT GRAFICZNY	PUNKTACJA	PODPOWIEDZI
a) Pierre Proudhon	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	1	
b) Tomas Moor	Niestety nie jest to poprawna odpowiedź.	brak	0	
c) Charles Fourier	Brawo! Poprawna odpowiedź.	brak	0	

Bibliografia:

- Ludwik Bazylow - Historia Powszechna 1789-1918, Warszawa 1986.
- Józef Buszko - Historia Polski 1864-1948, Warszawa 1989.
- Andrzej Chwalba - Historia powszechna. XIX wiek, PWN 2009.
- Andrzej Feliks Grabski, Paweł Samuś - Między Wschodem a Zachodem: Studia z dziejów polskiego ruchu i myśli socjalistycznej, Łódź 1995.
- Janusz Kaliński - Historia Gospodarcza XIX i XX Wieku, PWE 2008.
- Eugeniusz Tarle - Dzieje Europy 1871-1919, Warszawa 1960.

Załącznik I

Karta pracy ucznia:

Zadanie I	
Praca z mapą – Europa XIX w.	Wskaż największe terytorialnie państwa XIX-wiecznej Europy.
	Wskaż różnice pomiędzy współczesną mapą Europy a mapą Europy XIX w.
	Wymień, które z obecnie istniejących państw Europy nie występują na mapie Europy XIX w.

